1852. N°. 78.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 28 SEPTEMBER.

De COMMISSARIS DES KONINGS in de provincie *Friesland*,

Brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat op heden invorderbaar gesteld en tot dat einde afgezonden is het primitief Patentkohier over de dienst 1852/3 van de Gemeente *Bolsward*, en dat men tegen verkeerde of te hooge aanslagen, welke in voormeld Kohier mogten bestaan of worden verondersteld, zich bij reclame, gerigt aan Heeren Gedeputeerde Staten dezer Provincie, zal kunnen voorzien, mits zij, behoorlijk ingerigt, met bijvoeging van de vereischte bijlagen, binnen *drie* maanden na den dag van afkondiging des Kohiers zij ingediend, des verkiezende bij den Controleur der Directe Belastingen, In- en Uitgaande Regten en Accijnsen in de Divisie van Contrôle, waarin de aanslag is geschied.

Den belanghebbenden wordt verder aangeraden, op dezen termijn van indiening wel te letten, aangezien zij bij overschrijding daarvan, door eigene schuld zouden hebben veroorzaakt, dat op hunne reclames geen acht konde worden geslagen.

Leeuwarden, den 25 September 1852. *De Commissaris des Konings*, VAN PANHUIJS.

De middelprijzen van de *in-* en *uitlandsche Tarwe* en *Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* moet worden geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 24 September 1852, te *Leeuwarden*, geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde	*f* 8,85.
Van de *Rogge* per last, voor het *Roggebrood* . . .	- 203,00.
Van de *Rogge* per last, voor het *Zwitserschbrood* . .	- 203,00.

Leeuwarden, den 25 September 1852. *De Commissaris des Konings in de provincie Friesland*, VAN PANHUIJS.

LONDEN, den 24 September.

Het hof heeft wegens het overlijden van den hertog *van Wellington*, den rouw aangenomen voor den tijd van acht dagen.

— Uit een brief, den 20 dezer door den eersten minister *Derby* van Balmoral aan den secretaris voor binnenlandsche zaken gerigt, blijkt de begeerte der Koningin, dat *Wellingtons* stoffelijk overschot in de Sint Paulskerk te dezer stede, nevens dat van den admiraal *Nelson*, begraven zal worden, en dat zulks niet geschiede dan na voorloopige toestemming der beide Parlementshuizen. Daar nu het Parlement niet vóór in de maand November bijeenkomt, denkt men dat het lijk tot op dien tijd op Apsleyhouse of in Westminsterhall bewaard zal worden.

PARIJS, den 23 September.

Onder het weêrklinken van den kreet: *leve de Keizer!* is de President Zondag namiddag Lyon te paard gezeten binnengetrokken. Ook Lyon, waar de revolutionnaire denkbeelden in 1848 zoo sterk de overhand hadden, dat zelfde Lyon is thans keizersgezind geworden; nadat de President aldaar receptie aan de overheden had verleend, woonde hij de wedvaarten bij, waarvan volgens gemaakte berekeningen meer dan 200,000 menschen ooggetuigen waren. Een feestmaal, waaraan ook de graaf *de la Marmora* deel nam, door den Koning van Sardinie afgezonden om den President te begroeten; een bal, illuminatie en vuurwerk, de tweede stad van Frankrijk en den doorluchtigen bezoeker waardig, besloten den eersten dag van 's Presidents verblijf te Lyon. Maandag morgen werd revue gehouden over de troepen, waarna de indrukwekkende plegtigheid der inwijding van des Keizers standbeeld op het *Louis Napoleons* plein volgde. De President sprak daarbij eene redevoering uit, welke met de grootste belangstelling werd aangehoord; zij eindigde dus: »De voorzigtigheid en de vaderlandsliefde eischen dat de natie wel overwege alvorens haar lot te beslissen. Voor mij is het nog moeijelijk te weten onder welken naam ik de grootste diensten kan bewijzen. Indien de eenvoudige titel van President de zending kon vergemakkelijken welke mij is toevertrouwd en voor welke ik niet teruggedeinsd ben, zal ik niet, door personeel belang gedreven, begeeren dien titel met dien van Keizer te verwisselen"

Volgens sommigen is dit eene bevestiging van het Keizerrijk; anderen weder zien daarin integendeel eene vertraging van de bewindsverandering. Moeijelijk is het te zeggen welke uitlegging het meest gegrond is; doch zooveel is zeker, dat personen in de hoofdstad, die gewoonlijk voor goed onderrigt doorgaan, tot het laatste gevoelen overhellen. Evenwel zijn er velen, die de eerste meening aankleven.

— De *Moniteur* behelst heden een uitgebreid artikel, naar aanleiding van de redevoering, die de President te Lyon hield. Na het gewigt van de reizen in de provincien geschetst te hebben, daar Parijs geenszins alles is, maar er buiten de hoofdstad nog eene bevolking van 35 millioen zielen bestaat en ook de Keizer het grootste gewigt aan zulke reizen gehecht had, gaat het artikel van den *Moniteur* aldus voort:

»*Lodewijk Napoleon* heeft de tweede stad van Frankrijk zoo even verlaten. Bij elke voortzetting van dezen nationalen togt schijnen de toejuichingen toe te nemen, even als de sympathie des lands bij elke verandering van het gezag des Presidents vermeerderd is. Vijf en een half millioen stemmen hadden hem tot President voor 4 jaren gekozen. Na den 2 December hebben nagenoeg acht millioen stemmen zijnen moed toegejuicht, de daden van zijne vruchtbare dictatuur bekrachtigd en hem het oppergezag toegekend. Naauwelijks zijn eenige maanden verloopen of, dank zij het gebruik, dat hij van zijne magt heeft gemaakt, wil Frankrijk, dat aan hem het behoud van het heden is verschuldigd, ook zijne toekomst aan hem toevertrouwen.

Overal, in alle standen der maatschappij, heerschen dezelfde gevoelens en dezelfde wenschen. Bij de wenschen der arrondissements-raden voegen zich de duidelijkste wenschen der algemeene raden, welke nog meer bevestigd worden door de adressen der gemeenten; daarbij komen nog de toejuichingen der menigte, welke, met de haar eigene rondborstigheid en zonder omwegen, luide te kennen geeft, dat zij aan haren uitverkorene niet alleen al het gezag, dat hij noodig heeft, tot het volvoeren van zijne taak, wil geven, maar buitendien alle voorwaarden daarbij wil voegen, welke haar duurzaam maken en alle titels, welke er de plegtige wijding van zijn. Zoodanig is de wil des volks, en de President heeft hierop geantwoord, zoo als hij er op moest antwoorden.

»Wat is er, zoo besluit het artikel, den door de Voorzienigheid gekozen mannen aan gelegen, onder welke benaming zij hunne verhevene zending volbrengen? Hun persoonlijke roem zal er niet door vermeerderd of verhoogd worden bij de nakomelingschap. Maar de natien hebben ingeschapene gevoelens, waarop men acht moet geven, omdat zij gewoonlijk overeenstemmen met hare ware belangen. Door het gezag van hare bestuurders te versterken, willen zij waarborgen verkrijgen voor hare welvaart. Frankrijk, dat reeds zoo fier is op het vertrogt van een beroemden naam aan het hoofd des bewinds te hebben, wil eene lange toekomst van grootheid en vrede verzekeren, door een duurzaam gezag te schenken aan den President, aan welken het zijne redding te danken heeft."

Als of dit artikel van den *Moniteur* nog niet voldoende was, stemmen ook de halfofficiële bladen, de *Constitutionnel*, *Patrie*, *Pays* enz. overeen in hunnen ijver om te betoogen, dat het Keizerrijk al gedurig meer en meer noodzakelijk [illegible] noodzakelijkheid wordt nog duidelijker, wanneer men op den voortgang der reis let. Bij het vertrek des Presidents schreeuwde men: *leve de Keizer!* maar deze kreet konde, zoo als de President zelf gezegd heeft, even goed eene herinnering zijn als een wensch. Gaandeweg werden dan ook de demonstratien van grootere beteekenis en duidelijker. De beambten, welke hem begroetten, de telegrafische depêches, spreken niet alleen van *Monseigneur de Prins-President*, maar ook van *Zijne Keizerlijke Hoogheid*. Op de gedenkteekenen, op de zegebogen schrijft men niet alleen *leve de Keizer!* maar ook *leve Napoleon III*. Dit is duidelijker; dit laat geen twijfel over wat men bedoelt.

Te midden van al deze demonstratien, van al deze geestdrift des volks, tracht men ook op de menigte te werken, door eene uitgegevene brochure, getiteld: *Over de herstelling van het Keizerrijk*, waarin beweerd wordt, dat de President in zijn persoon alleen al de voortreffelijke eigenschappen van regent, van man van genie, van uitstekend schrijver, enz. bezit, in een woord een *Colbert*, een *Richelieu*, een *Pascal*, een *Napoleon de Groote* is! Wie zal het tegenspreken?

— Het *Journal des Débats* neemt uit een dagblad van Cherbourg, de *Phare* van den 19 dezer, het volgende berigt over: »Toen de minister van marine gisteren onze krijgshaven bezocht, is hij het eerst de duikerboot gaan zien; hij wilde ze in oogenschouw nemen voor dat de werklieden er mede op den bodem der zee afdaalden, waar zij hun werk verrigten, en na het zinken der boot is hij nog eens komen zien. De ontdekking der onderzeesche vaart is schier even belangrijk als die der luchtvaart, met dit onderscheid dat de eerste weldra niet langer een vraagstuk zal zijn, terwijl het geheim der laatste nog langen tijd vruchteloos zal worden gezocht. De uitvinder der vaart onder water, de heer dr. *Payerne*, heeft niet alleen een middel uitgevonden om op den zeebodem af te dalen, aldaar met een tal van werklieden gerust te arbeiden en er naar goedvinden langer of korter tijd te blijven (want door eene scheikundige bewerking zuivert hij de door de inademing bedorven lucht); maar hij heeft ook de kunst ontdekt om de boot onder water met stoom te bewegen en te bestieren, even gemakkelijk als de gewone stoombooten boven water. Hij heeft zich verbonden, een togt van Frankrijk naar Engeland te doen zonder boven water te komen. Zulk eene belofte is zekerlijk wel waard dat de mogelijkheid harer uitvoering onderzocht worde; wierd zij uitvoerbaar bevonden, dan zouden voor Frankrijk millioenen schats bespaard worden die thans jaarlijks aan alsdan nutteloze vestingwerken besteed worden. Door zijne ingenieurs misleid, wees Keizer *Napoleon* de stoomkracht af, toen deze hem door *Fulton* werd aangeboden als voortstuwende kracht voor de vaart boven water; *Lodewijk Napoleon* zal anders handelen, nu een ander geleerde hem de toepassing der stoomkracht onder water, eene uitvinding van welligt niet minder uitgebreide strekking, komt voorstellen. De minister van marine heeft beloofd de onderzeesche scheepvaart tot een onderwerp van een opzettelijk onderzoek te zullen maken, en hetgeen hij daarvan had gezien, aan den President te zullen mededeelen."

— In een der dagbladen wordt gewezen op het gewigtige, niet voor Frankrijk alleen maar voor den Europeschen handel, van de onlangs door het Fransche gouvernement verleende concessien tot voltooijing van een scheepvaartkanaal ter zijde der rivier de Garonne, en tot het aanleggen van spoorwegen van Cette naar Bordeaux, van Narbonne naar Perpignan en van Bordeaux naar Bayonne. De door deze werken daar te stellen communicatie tusschen den Oceaan en de Middellandsche Zee zal, gelijk dat blad met aanvoering van onderscheiden feiten en getuigenissen beweert, in het vervolg van tijd gebruikt worden voor een aanzienlijk gedeelte van het handelsverkeer hetwelk thans geen anderen weg, dan de straat van Gibraltar heeft.

— Uit Straatsburg is alhier het berigt ontvangen van eene geduchte overstrooming van den Rhijn: vijf dorpen waren reeds onder water gezet en door den stroom zwaar geteisterd, terwijl een zesde dorp in groot gevaar verkeerde; de stad Straatsburg zelve werd door het water bedreigd, daar een dijk in de nabijheid bezweken en een andere zwaar geschokt was.

'S GRAVENHAGE, den 25 September.

In de zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van Donderdag heeft de beraadslaging plaats gehad over het ontwerp-adres van antwoord op de troonrede. Dit ontwerp is met algemeene stemmen aangenomen, nadat alleen de 7de paragraaph eene wijziging ondergaan had.

De Kamer is tot nadere bijeenroeping uiteengegaan.

Eene Commissie van leden der Eerste Kamer van de Staten-Generaal heeft heden nammiddag het door die Kammer vastgestelde Adres van Antwoord op de Troonrede bij de opening der tegenwoordige zitting, aan Zijne Majesteit den Koning aangeboden.

Door Z. M. den Koning is op dit adres het volgende geantwoord:

»Mijne Heeren! Ik verzoek U aan de Eerste Kamer Mijnen dank over te brengen voor dit adres.

»Het geeft Mij grond om bij voortduring te vertrouwen, dat Ik de Kamer bereid zal vinden om mede te werken tot bevestiging en bevordering van al wat zich in den toestand des Vaderlands gunstigs voordoet, of daaraan verbetering zou kunnen toebrengen. Ik stel op die medewerking grooten prijs".

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van gisteren is ingekomen een Kon. besluit van dienzelfden dag, waarbij de heer mr. *W. H. Dullert* benoemd wordt tot voorzitter der Kamer gedurende de tegenwoordige zitting.

De tijdelijke voorzitter, de heer *Anemaet*, heeft daarop, alsvorens den zetel te verlaten, den nieuwen voorzitter geluk gewenscht met de hem te beurt gevallen eervolle onderscheiding; zijn vertrouwen op deszelfs onpartijdigheid, beleid en krachtige leiding uitgedrukt, en hem lust en krachten toegewenscht, om den gewigtigen arbeid, die in deze zitting te verwachten is, wel te volbrengen.

De heer *Anemaet* heeft daarna den voorzitters-stoel verlaten, welke is ingenomen door den heer *Dullert*, die daarbij eene aanspraak heeft gehouden, waarin hij te kennen gaf, dat het den Koning behaagd heeft, hem, op de voordragt der Kamer, tot voorzitter der Vergadering gedurende de tegenwoordige zitting te benoemen. Hij ontveinsde het niet, dat hij hoogst vereerd was door dit blijk van vertrouwen, en door de onderscheiding, die hem ten deel had mogen vallen. Hij was daarvoor opregt dankbaar. Hij zou al zijne krachten aanwenden om te trachten, met onpartijdigheid de werkzaamheden der Kamer te regelen, gelijk door zijnen geachten voorganger met zooveel zorg en ijver werd gedaan. Hij rekende daarbij op de welwillendheid en ondersteuning zijner mede-leden. Hij riep die met aandrang in. De tegenwoordige zitting der Staten-Generaal zou, naar zich verwachten liet, van gewigtigen aard zijn. Veel moest er, ter voldoening aan de voorschriften van de Grondwet, gedaan worden; veel zou ter tafel komen, dat gedurende de afgeloopen zitting onafgedaan gebleven is; veel, dat buitendien afdoening vordert. Hoezeer welligt niet alles zoo kunnen worden voleindigd, zou er, bij de gelukkige overeenstemming, die tusschen Regering en Vertegenwoordiging bestaat, veel kunnen gedaan worden. Hij hoopte, dat de tegenwoordige zitting zou mogen strekken, om aan onze staats-instellingen uitvoering en toepassing in milden geest te verzekeren, en om den weg te blijven bewandelen, die tot hiertoe met onmiskenbaar goed gevolg was ingeslagen, en die, naar zijne overtuiging, leiden moest tot bevordering der waarachtige belangen van Koning en Vaderland. Hij verklaarde ten slotte, het voorzitterschap te aanvaarden.

Bij de Kamer zijn de navolgende wets-ontwerpen ingekomen, als:

een tot wijziging der wetten tot regeling van de begrooting van uitgaven voor het fonds van Koopprijzen van domeinen en tot amortisatie van schuld, beide over 1851;

een tot aanwijzing der middelen tot dekking van het tekort over 1848;

een omtrent het bouwen, planten enz. binnen zekeren afstand van vestingwerken;

een tot verhooging van het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1852;

een tot onteigening van perceelen ter verlenging van den spoorweg van Arnhem naar de Pruisische grenzen;

een tot verhooging van de 7de afdeeling van het Vde hoofdstuk der Staatsbe- voor 1851, en

een tot vaststelling der begrooting voor de Lands-drukkerij over 1853.

Na de trekking der afdeelingen zijn door deze verkozen:

tot hare voorzitters, de heeren: *van Hoëvell*, *van Goltstein*, *Gevers van Endegeest*, *van Zuijlen van Nyevelt* en *Boreel van Hogelanden*;

tot hare onder-voorzitters, de heeren: *Bachiene*, *Luyben*, *Godefroi*, *Dirks* en *Ter Bruggen Hugenholtz*;

tot leden voor de commissie tot het ontwerpen van het adres van antwoord op de troonrede, de heeren: *Poortman*, *de Man*, *Metman*, *van Zuylen van Nyevelt* en *Heemskerk*, en

tot leden van de commissie voor de verzoekschriften, de heeren: *Beens*, *van Nierop*, *Gevers Deynoot*, *van Wintershoven* en *Verwey*.

Tot leden voor de huishoudelijke commissie zijn door de Kamer gekozen de heeren: *Wintgens* en *Metman*, en

tot leden der commissie voor de stenographie de heeren: *van der Linden*, *van Hoëvell* en *Wintgens*.

AMSTERDAM, den 24 September.

De 52ste algemeene vergadering der Hollandsche maatschappij van fraaije kunsten en wetenschappen, werd den 18 dezer alhier gehouden en door den algemeenen voorzitter, den heer mr. *J. A. Jolles*, geopend met eene redevoering over het gezegde van *Plinius*, *dat geen boek zoo slecht is of er is eenig nut uit te trekken*. Daarop bragt de heer *A. J. de Bull*, als algemeen secretaris, het algemeen verslag uit, hetwelk vrij gunstig luidde. Na nog eenige mededeelingen en verrigtingen werden de volgende nieuwe prijsvragen uitgeschreven: uit het vak der theorie der schoone kunsten, eene geschiedenis van de Nederlandsche etskunst; uit het vak der geschiedenis, eene beoordeelende geschiedenis van het binnenlandsche bestuur van den stadhouder *Willem III*, en als eene proeve van proza, eene zitting der Nationale Vergadering in 's Gravenhage in 1797, waarop de antwoorden vóór 1 Januarij 1854 worden ingewacht. Voorts bleek het dat geene bekrooningen hebben plaats gehad, behalve, voorwaardelijk, van het antwoord op de prijsvraag over den Gotischen bouwstijl, geteekend met de spreuk: *karakter krijgt een gebouw dan eerst enz.*, aan den schrijver waarvan eene zilveren medaille als buitengewone belooning wordt aangeboden, wanneer hij verlof geeft tot het openen van zijn naambriefje. Tot algemeen voorzitter voor het volgend jaar is gekozen de heer dr. *W. R. Veder*, en tot algemeen secretaris de heer *D. Serrurier*, beiden te Dordrecht, waar de algemeene vergadering ten volgenden jare gehouden moet worden.

LEEUWARDEN, den 27 September.

Heden namiddag ten 3½ ure, had alhier de uitreiking plaats van het bij Koninklijk besluit van 5 December 1851 ingestelde eereteeken voor eervolle langdurige werkelijk dienst bij de schutterijen, aan die nog in dienst zijnde leden der schutterij wien het was verleend. Het bataillon dienstdoende schutterij was tot dat einde onder de wapenen gekomen en stond voor het Stadhuis geschaard. Na eene aanspraak van den heer Burgemeester, die door den heer majoor der schutterij werd beantwoord, had de uitreiking van het eereteeken plaats, welke begroet werd door een luid *leve de Koning!* der schutterij en het spelen van het *Wilhelmus*-lied der muzijk, na afloop waarvan de troepen defileerden.

Ten 4 ure verzamelden zich heeren officieren, onder-officieren en schutters niet meer in werkelijke dienst, in eene der zalen van het Stadhuis en ontvingen aldaar het bedoelde eereteeken uit handen van Burgemeester en Wethouders. De heer Burgemeester hield daarbij weder eene aanspraak tot de gedecoreerden, die door den heer *A. Wzn. de Klein* werd beantwoord.

— De laatste drie dagen der vorige week zijn de gemeenten Tietjerksteradeel, Smallingerland, Opsterland, Ooststellingwerf en Weststellingwerf, door den heer Commissaris des Konings in deze provincie vergezeld van den heer Griffier der Staten, bezocht geworden, waarbij gepaste eerebetooningen zoo van autoriteiten als van particulieren plaats vonden.

— In de vorige week zijn ten huize van den landbouwer *Anne Riemers Terpstra*, te Tjummarum, ontvreemd geworden een gouden oorijzer met smalle beugel, gemerkt IJ. A. T. 1850, en een paar ongemerkte kousen. Als vermoedelijke daderes houdt men de dienstmeid die zich op dien dag in stilte heeft verwijderd.

— Bij besluit van den 22 dezer, no. 51, heeft Zijne Majesteit goedgevonden te benoemen tot 2den luitenant bij de dienstdoende schutterij te Workum, den heer *K. Nauta*, thans sergeant-majoor.

— Door Zijne Majesteit zijn, bij besluiten van den 14 en 18 dezer, goedgekeurd de beroepingen van predikanten uitgebragt door de kerkeraden der gemeenten hierna genoemd, als:

van de Hervormde gemeente van Surhuisterveen, onder de classis van Dokkum, op *C. Ph. de Groot*, candidaat bij het provinciaal kerkbestuur van Friesland;

van de Hervormde gemeente van Akkerwoude en Murmerwoude, onder de classis van Dokkum, op *C. Cammenga*, candidaat bij het provinciaal kerkbestuur van Groningen, en

van de Hervormde gemeente te Bergum, onder de classis van Leeuwarden, op den candidaat *U. W. Thoden van Velzen*, hulpprediker voor de dienst te Bergumerheide, en zulks ter vervulling van de nieuw ingestelde tweede predikantsplaats te Bergum, speciaal voor de dienst te Bergumerheide.

— Bij besluit van den 17 dezer heeft Z. M., — overwegende dat, ter bezuiniging en vereenvoudiging eene nadere regeling van de zamenstelling en de werkzaamheden van den Hoogen Raad van Adel, opgerigt bij besluit van 23 Julij 1814, wenschelijk is, — bepaald:

Art. 1. Met den laatsten December 1852 den werkkring van den Hoogen Raad van Adel te beperken tot het geven van advies over aangelegenheden, den adelstand betreffende, in de gevallen waarin daaromtrent door onzen minister van binnenlandsche zaken aan Ons zal moeten worden gerapporteerd, en de overige werkzaamheden van den Raad op te dragen aan het departement van binnenlandsche zaken.

Art. 2. Met die dagteekening aan den secretaris van den Hoogen Raad van Adel, jhr. mr. *R. A.* baron *van Hoëvell Nijenhuis*, eervol ontslag te verleenen;

en voorts gelijk ontslag te verleenen aan de verdere beambten bij dien Raad: *L. van Weleveld*, adjunct-commies, *J. H. Jalink*, klerk, *A. G. Zürcher*, wapenteekenaar, *B. van Holten*, kamerbewaarder, *J. A. Dornbach*, bode;

met behoud van hunne aanspraken op pensioen of wachtgeld.

Art. 3. Met ingang van den 1 Januarij 1853, jhr. mr. *W. J.* baron *d' Ablaing van Giessenburg*, thans lid van den Hoogen Raad van Adel, uit welke betrekking hem met die dagteekening eervol ontslag wordt verleend, te benoemen tot referendaris bij het departement van binnenlandsche zaken, tevens belast met de functien van secretaris van den Hoogen Raad van Adel, onder bepaling dat met die dagteekening zal eindigen het genot van het hem nu toegekend wachtgeld.

Art. 4. Te benoemen met ingang van den 1 Januarij 1853, de heeren: jhr. mr. baron *van Hoëvell Nijenhuis* en jhr. mr. *L. M.* baron *van der Goes van Dirksland* tot leden van den Hoogen Raad van Adel, blijvende het voorzitterschap van den Raad opgedragen aan jhr. mr. *L. de Witte van Citters*; onder bepaling, dat de hoofd-ambtenaar van het departement van binnenlandsche zaken, die met de werkzaamheden van den Raad, welke volgens art. 1 aan dat departement overgaan, onder den minister zal zijn belast, steeds het secretariaat bij dien Raad zal bekleeden.

— Door den minister van marine is bepaald, dat er drie nieuwe oorlogschepen zullen worden aangebouwd met hulp van stoomkracht, zijnde schroefstoombooten, waarvan er te Amsterdam 2 en te Vlissingen 1 zal worden op stapel gezet.

— Volgens het *Prov. Blad no.* 149, is aan de gemeente-besturen, wien zulks mogt aangaan, te kennen gegeven, dat, na 31 December dezes jaars, het visum van het departement der kolonien niet zal worden verleend op certificaten van Nederlandschen oorsprong van lakens en andere wollen stoffen, indien daarbij niet is vermeld de inhoud der getuigschriften, bedoeld bij Zr. Ms. opgemeld besluit van 1 Junij 1820.

Hetzelfde Blad no. 150 bevat de mededeeling eener missive van den minister van binnenlandsche zaken, omtrent de zich voorgedaan hebbende strijdige handelingen, opzigtens de uitvoering van art. 126 der gemeente-wet.

— Van Kollum wordt van den 24 dezer gemeld: »Heden overleed alhier op zes en zeventigjarigen ouderdom, de wel-edele zeer geleerde heer *Hijlle Swart*, oudste geneesheer dezer provincie. Door ware onbaatzuchtigheid en grondige wetenschap geleid, was hij sedert den jare 1799 en alzoo meer dan eene halve eeuw een sieraad van zijnen stand, zoodat zijne nagedachtenis gewisselijk in zegenend aandenken bewaard zal blijven.''

— Van Noordwolde wordt dd. 21 dezer gemeld: »Heden heeft alhier de eerste najaarsmarkt plaats gehad, welke voortaan, gedurende de herfstmaanden, elken Dingsdag om de 14 dagen, zal hervat worden. Er waren ruim 90 runderen en circa een 50tal schapen aanwezig; de belangrijkste aanvoer is bewerkstelligd door den koopman *B. H. Krol*, te Noordwolde, die 21 stuks runderen ter markt heeft gebragt, waarvan 17 zijn verkocht; het grootste getal runderen is gekocht door den koopman *T. J. Hepkema*, van Oudeschoot, bedragende dit 14 stuks; ingevolge het daaromtrent bepaalde heeft *Krol* eene premie van *f* 8, en *Hepkema* eene dito van *f* 10 genoten. De kwaliteit der runderen was uitmuntend en de daarvoor besteedde prijzen goed geweest zijnde, vleit men zich dat zulks de handelaren in vee moge aansporen onze markt te bezoeken.

— Te Groningen (bij den boekhandelaar *van Bolhuis Hoitsema*) zijn uitgegeven *Verordeningen omtrent het middelbaar en lager onderwijs, uitgevaardigd voor de provincie Groningen*, welk werk vele voor de geschiedenis van het schoolwezen belangrijke stukken van algemeene en blijvende waarde bevat. De Gedep. Staten van Groningen hebben de gemeenten gemagtigd om een exemplaar van die Verordeningen ten behoeve van de plaatselijke Toevoorzigten aan te koopen.

— Van wege het bestuur der vereeniging ter bevordering van de belangen des boekhandels is aan den minister van buitenlandsche zaken, ter zake van een nieuw te sluiten tractaat met Frankrijk tot wering van den nadruk, een adres gerigt, om te verzoeken dat het Z. Exc. moge behagen, vóór het sluiten van eenig tractaat, de requestranten in de gelegenheid te stellen, de bezwaren des boekhandels daartegen wel te mogen inbrengen, opdat bij de belangen van Frankrijk ook die van Nederland mogen worden in acht genomen.

ONSTWEDDE, den 23 September.

Door den breeden kerkeraad der Ned. Hervormde Gemeente is alhier het navolgende 10tal predikanten geformeerd, als: DD. *Sijpkens*, te Spijk; *Knap*, te Heeg; *Adriani*, te Westerlee; *Gravemeijer*, te Losdorp; *van Griethuizen*, te IJlst; *Viëtor*, te Dantumawoude; *Molenaar*, te Scheveningen; *de Vries*, te Wedde; *Prins*, te Kamper-Eiland, en *Wilmers*, te Meppeler Nijeveen.

MENGELWERK.

BELANGRIJK FABRIJKAAT VAN DE BLADEREN VAN DEN DENNEBOOM.

Niet verre van Breslau, in Silecië, in de zoogenoemde *Weide van Humboldt*, bevindt zich eene fabrijk in welke men de bladeren of naalden van den gewone grove Den (*pinus sylvestris*) tot eene soort van katoen of wol verarbeidt. Het is namelijk aan den heer *de Pannewitz* gelukt, om door scheikundige middelen van de bladeren van genoemden boom eene zeer fijne vezelstof te bereiden, door hem met den naam van *hout-wol* bestempeld.

De grove Den is thans in Duitschland bijzonder geacht; hij wordt er tot verschillende einden gebruikt en dien ten gevolge in het groot aangekweekt. In ligten zandgrond tiert hij welig en verkrijgt zijn weefsel eene bijzondere vastheid. Bij eenen veertigjarigen ouderdom levert hij eene groote hoeveelheid hars en bezit zijn hout ter vervaardiging van verschillende voorwerpen eene niet onbelangrijke waarde. Maar vooral het gebruik, dat de heer *de Pannewitz* van deszelfs bladeren heeft weten te maken, zal gewis de cultuur van dezen Den nog aanmerkelijk doen uitbreiden.

De bladeren der Dennen en in het algemeen van alle tot de familie der *conifereae* behoorende boomen bestaan uit eenen bundel zeer fijne en teedere vezels, welke door een fijn vliesje eener harsachtige stof onderling verbonden zijn. Wanneer deze harsachtige stof er aan ontnomen wordt, laten zich deze vezels gemakkelijk van elkander afzonderen. Naar gelang der bewerking, die men deze vezels doet ondergaan, doet zij zich fijner of grover voor; in het eerste geval komen zij veel overeen met de boomwol of watten, in het laatste met het opvulsel voor matrassen. Schoon alle boven bedoelde boomen hetzelfde product kunnen opleveren, zoo geeft men hiertoe toch aan de grove Den de voorkeur, omdat zijne bladeren of naalden bijzonder lang zijn.

Het is van belang te doen opmerken, dat de boomen, zelfs de jonge boomen, door het verlies hunner bladeren niet de minste schade lijden. Zij hebben, om onbelemmerd te groeijen, slechts de aan het uiteinde van elken tak zich bevindende bladeren-krans noodig; al de overige kunnen worden weggenomen, zonder dat zij daardoor eenig nadeel ondervinden. Alleen de groene bladeren leveren de bedoelde wolachtige stof op. Het afplukken der bladeren geschiedt om de twee jaren; elke tak van een duim dikte levert ongeveer ½ Ned. pond bladeren, en men geeft op, dat, terwijl een eerstbeginnende 25 Ned. ponden per dag kan inzamelen, zulks voor een geoefenden plukker wel 100 Ned. ponden bedraagt.

Het eerste gebruik dat men van de hout-wol gemaakt heeft, was tot opvulling van katoenen dekens, en de ondervinding heeft bewezen, dat zij hiertoe bij uitnemendheid geschikt is; terwijl men, onder meer andere voordeelen, ook opgeeft, dat dusdanige dekens alle soort van ongedierten uit het bed verwijderd houden, waarschijnlijk door den zelfs aangenamen reuk, die zij verspreiden. Daarna heeft men deze wol ook tot het opvullen van matrassen aangewend en ook het doelmatige hiervan is voldoende bewezen. Na 5 jaren koste eene zoodanige matras minder dan eene van stroo, die elk jaar ten minste 1 Ned. pond versch stroo vereischte, om behoorlijk gevuld te blijven. Stoelen en dergelijke met deze hout-wol opgevuld, worden door mot noch houtworm aangedaan. Zij kost driemaal minder dan paardenhaar en de geoefendste stoelenmaker zal niet in staat zijn, om de stoelen, met dit laatste opgevuld, te onderscheiden van die, welke met hout-wol opgevuld zijn.

Bovendien nog kan de hout-wol zeer goed gesponnen en geweven worden, en wordt de fijne soort op dezelfde wijze behandeld als men voor laken gewoon is, dan levert zij zeer goede vloerkleeden en paarden-dekens.

De eigenlijke wijze, waarop de heer *de Pannewitz* de bladeren tot gezegd doel behandelt, wordt wel niet opgegeven, maar deze zal toch wel door onze vaderlandsche scheikundigen niet moeijelijk zijn uit te vinden, dewijl het er voornamelijk slechts op aankomt, om de reeds aanwezige vezelstof van de aanhangende harsdeelen te bevrijden, en men tevens weet, dat de heer *de Pannewitz* bij zijne zoogenoemde praeparatie der bladeren ook eene aetherische olie verkrijgt, die, versch zijnde, eene groene kleur heeft, in het licht eene orange-gele tint verkrijgt en daarna in het donker gebragt hare vorige groene kleur weder aanneemt; terwijl zij na eene overhaling zich geheel kleurloos als water voordoet. Zij verschilt in eigenschappen van de terpentijn-olie, die de takken van denzelfden boom opleveren. Men roemt deze olie als geneesmiddel bij rhumatische aandoeningen en verschillende verwondingen; maar vooral schijnt zij, overgehaald zijnde, ter bereiding van lak-vernissen dienstig te zijn en de caoutchouc volkomen en in zeer korten tijd op te lossen. De parfumeurs te Parijs gebruiken haar in groote hoeveelheid.

Bovendien verdient het nog vermelding, dat aan bovengenoemde fabrijk tevens eene belangrijke bad-inrigting verbonden is, daar de ondervinding geleerd had, dat het vocht, dat na het uitkooken der bladeren terug blijft, tot baden aangewend, eene heilzame geneeskracht uitoefent. Dit vocht heeft eene groene, naar het bruine hellende kleur, en al naar de wijze van bereiding is het òf gelei- en balsemachtig, óf zuur, in welk laatste geval er mierenzuur gevormd is. Een tiental jaren heeft deze bad-inrigting bestaan, en daar zich hare heilzame uitwerking meer en meer bevestigt, nemen ook hare bezoekers steeds toe. Wordt er eene versterking van het bad-vocht gevorderd, dan voegt men er eene soort van extract bij, verkregen bij de overhaling der bovengenoemde aetherische olie, welk extract ook mierenzuur bevat. Ook wel wordt het gewone badvocht tot eene zekere dikte uitgedampt en dan in kruiken verzonden, om te huis weder met water aangemengd, als badvocht gebruikt te kunnen worden.

De vaste vliesachtige stof, die na de afscheiding der vezelstof van de bladeren terug blijft, kan, gedroogd zijnde, zeer goed tot brandstof dienen en levert eene groote hoeveelheid licht-gaz op. Zij wordt dan ook zoo wel ter verwarming als ter verlichting der fabrijk aangewend.

Het Huis ROTHSCHILD.

Onder de familien, die zich in handel of nijverheid of als financier, door een overgroot vermogen, door schranderheid of bekwaamheden verkregen of vermeerderd; door eene wijd uitgestrekte finantiële-, handels- of industriële ken-

[illegible] inzigten en een speculatief ondernemend genie, [illegible] door fortuingril of wonderbaren zamenloop, of wel-begunstigende en in de uitwerkselen rijke vruchtdragende lotgevallen, zich eenen wereldberoemden naam hebben gemaakt, bekleedt het Huis *Rothschild* voorzeker eene eerste plaats.

Meijer Anselmus Rothschild, de vader van het later zoo beroemde vijftal broeders, werd in 1743 te Frankfort a/M. geboren. Zonder eenig tijdelijk vermogen, en in zeer jeugdigen leeftijd zijne ouders reeds verloren hebbende, wijdde hij zich aan het publiek onderwijs, zoo als zulks in Duitschland voor arme Israëlitische kinderen veelal de gewoonte is. Na ettelijke jaren gestudeerd te hebben, verliet hij echter deze roeping, en begon eene kleine koopmanschap te drijven. Omstreeks dien tijd heerschte meer bijzonder onder de voorname en rijke lieden, de liefhebberij voor het aanhouden van kostbare verzamelingen van antique muntspeciën en gedenkpenningen. *Anselmus Rothschild*, als scherpzinnig waarnemer van eenen smaak, die niet falen kan, aan den schranderen man, die daarvan partij te trekken en dien te bevredigen weet, een klein geldelijk vermogen te verschaffen, legde zich nu met allen ijver op de studie der numismatiek (penningkunde) toe, en weldra verkreeg hij door zijne zeldzame begaafdheid, in deze wetenschap eene diepgrondige kennis, waarmede hij niet verzuimde zijn voordeel te doen. Later werd hij op een bankierskantoor geplaatst, aan welk huis hij, gedurende vele jaren, werkzaam was; terwijl hij allengs door zijne bezuinigingen, en door kleine zaken voor zijne eigene rekening te doen, zijn matig kapitaaltje deed aangroeijen.

Te Frankfort terug gekomen, trad hij in den echt, en vestigde het bankiershuis, dat onder het beheer van den oudsten zijner nagelaten zonen *Anselmus*, in 1772 geboren, nog tegenwoordig bestaat. Zijne arbeidzaamheid, heusche handelwijze, regtschapenheid en doorwrochte kennis in handelszaken, deden hem weldra aanzien en vertrouwen verwerven. Intusschen breidde zich de sfeer zijner finantiële bevordering uit, toen de Landgraaf van Hessen, die vroeger hem, door den handel in oude muntsoorten, als een' geoefenden en schranderen agent had leeren kennen, hem in 1801 tot zijnen hof-rentmeester benoemde, in welke hoedanigheid hij, in volgenden leeftijd, aan den Hertog van Hessen groote diensten heeft bewezen; inzonderheid toen in den veldtogt van 1806, het hem gelukte, dat het bijzonder vaderlijk erfdeel van zijnen beschermheer, den overwinnende Franschen in handen viel, welke operatie hem aan groote persoonlijke gevaren had blootgesteld, en toen hij later, dat erfgoed, ten gevolge eener schrandere en naauwgezet eerlijke beheering, belangrijk vermeerderd, aan den wettigen bezitter terug gaf. Van dit tijdstip dagteekenen de eerste eenigzins uitgestrekte operatiën en geldleeningen, welke door het Huis *Rothschild* zijn gedaan. *Anselmus* leende op dien tijd aan den Koning van Denemarken eene som van 10 millioen. In 1812 bereikte de dood het hoofd van dit toen reeds in aanzien gehouden geslacht. Zijn einde voorziende, verzamelde hij zijne tien kinderen rondom zijne legerstede, zegende hen, en nam hen de gelofte af, nimmer van geloofsbelijdenis en godsdienst te zullen veranderen. Vóór alles prentte hij zijnen zonen in, altijd door een' onverbreekbare band onderling vereenigd te blijven; en men kan verzekeren, dat nimmer de wensch eens stervenden vaders heiliger is nageleefd en kinderlievender is volbragt geworden; want het is een bijzonder eigene karaktertrek in de familie *Rothschild*, dat hare leden, in iedere zaak van meer of minder gewigt, door zich 's vaders woorden voor den geest te brengen, als ware het zijn schim aanroepen en haar raadplegen.

In 1815 leidden de toenmalige staatkundige gebeurtenissen den eersten grond tot die elkander opvolgende operatiën van openbare crediet-opening en geldleeningen, waaraan het Huis *Rothschild* den rang verschuldigd is, dien het tegenwoordig in de commerciële aangelegenheden en in de finantiële belangen der Europesche staatkunde bekleedt. Alleen in een tijdvak van negen jaren heeft het aan onderscheidene gekroonde hoofden van Europa 1162 millioen gulden, zoo in negotiatiën als subsidiën verstrekt, en wel: Engeland 500, Oostenrijk 120, Pruisen 100, Frankrijk 200, Napels 120, Rusland 80, Brazilië 30 en aan onderscheidene kleine Duitsche Staten te zamen 12 millioen. Hieronder zijn echter niet begrepen de ten behoeve van Frankrijk aan de verbondene Mogendheden betaalde indemniteiten, ten bedrage van vele honderden millioenen; en ook niet verscheidene andere, minder belangrijke zaken, die het Huis *Rothschild* op last van onderscheidene Gouvernementen, heeft geregeld, en die zamengevat, ongetwijfeld, het bovenvermeldde aanzienlijke cijfer, verre nog overtreft.

De verdiensten van de heeren *Rothschild* is door onderscheidene hoven meer of minder grootmoedig erkend en beloond geworden; behalve ordekruizen in groot getal, is ieder der vijf broeders in 1813, tot commercie-geheimraad van Pruisen; in 1815 tot financie-raad van het keurvorstendom Hessen en later tot finantiële geheimraad benoemd. De Keizer van Oostenrijk verleende in 1815 aan de heeren *Rothschild* brieven van erfelijken adeldom; in 1822 den rang van Oostenrijksch baron, en dezer dagen werd een der broeders, door den Keizer, wegens bewezene diensten in de onderscheidene door Oostenrijk aangegane leeningen, tot den Grafelijken Stand verheven. De broeder te Londen werd in 1822 tot Oostenrijksch consul en in 1824 tot consul-generaal van Oostenrijk voor Engeland benoemd; terwijl die te Parijs, tot Oostenrijksch consul-generaal voor Frankrijk werd benoemd.

De oudste der vijf zonen van *Meijer Anselmus Rothschild*, is *Anselmus Rothschild*, geboren te Frankfort den 12 Junij 1773, en nog aldaar gevestigd.

De tweede zoon *Salomon*, geboren den 9 September 1774, woont bij afwisseling te Berlijn en te Weenen, doch meestal in de laatste hoofdstad. Zijn oudste zoon baron *Anselmus II*, geboren in 1806, is sedert 1836 te Frankfort gevestigd.

De derde zoon *Nathan Meijer Rothschild*, geboren den 16 September 1777, heeft sedert 1798 te Londen gewoond, alwaar hij zich het vertrouwen der voornaamste Britsche Staatsmannen, heeft mogen verwerven. In 1841 te Frankfort overleden, werd hij door zijnen oudsten zoon, sir *Lionel Rothschild*, in 1814 geboren, als chef van het Londensche huis en als consul-generaal van Oostenrijk opgevolgd.

De vierde zoon *Karel Rothschild*, geboren den 24 April 1788, sedert 1821 chef van het huis te Napels, woont doorgaans echter te Frankfort.

De vijfde zoon *Jacob Rothschild*, geboren den 15 Mei 1792, gehuwd met de dochter zijns oudsten broeders, is sedert 1812 chef van het huis te Parijs, alwaar zijn huis steeds de verzamelplaats der beroemste staatkundige personen is. Bij finantiële vraagstukken worden zijne raadgevingen op hoogen prijs gesteld.

DE LEDEN DER MAATSCHAPPIJ VAN LANDBOUW EN VEETEELT in *Friesland*, kanton *Rauwerd*, worden ter vergadering uitgenoodigd op Woensdag den 6 October 1852, 's voormiddags 10 ure, te Oosterwierum, in de Herberg van E. D. KORTRIJK.

De Bestuurders,
Jhr. E. D. v. BEIJMA, *Voorz.*
PIETER FIERS, *Secret.*

COMMISSARISSEN VAN DE STADS TEEKENSCHOOL TE *Leeuwarden*, brengen ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat de Lessen in het Handteekenen zullen aanvangen op Zaturdag den 9 October eerstkomende, des avonds ten zes uren, op de Groote Zaal der Latijnsche School, ingaande in de Bollemansteeg; terwijl diegenen welke daarvan hetzij voor het eerst of bij herhaling gebruik willen maken, zich daartoe kunnen aangeven tot en met den 8 October, bij den Heer T. EERNSTMAN, in de Breedstraat alhier; zullende geene leerlingen worden toegelaten dan die den ouderdom van twaalf jaren hebben bereikt.

Commissarissen voornoemd,
VAN BOELENS, *Voorzitter*.
C. J. BOLTEN, *Secretaris*.

BESTUURDERS VAN DE HULPKAS VOOR ISRAëLITEN alhier achten zich verpligt DANKBARE melding te maken van de *bijdragen*, door de welwillende liefdadigheid van hunne Stadgenooten, dezen jare hen weder verstrekt. Bestuurders voornoemd, overtuigt als zij zijn, dat de nuttige strekking uit het eerste jaarlijksch verslag reeds voldoende zal zijn gebleken, geven daarenboven de verzekering niets te zullen onbeproefd laten, waaronder vooral *eene inrigting tot het aanleeren van ambachten aan Israëlitische jongelingen*, hetgeen tot de moreele en materieele welvaart van hunne min-gegoede geloofsgenooten kan strekken.

Leeuwarden, den 27 September 1852.
Bestuurders voornoemd,
DR. A. FRIJDA, *Voorzitter*.

Opgave der Prijs en Aanvoer van *BOTER* en *KAAS*, den 24 September 1852, [illegible] Stadswaag te Leeuwarden.

[illegible]ER, *f* 36. AANVOER: 978/4, 204/8 en 90/16 vaten.
[illegible] 18 à *f* 22. » 7289 Ned. ℔.

Prijs-Courant der Effecten.

Amsterdam, *den* 25 *September* 1852.

NEDERLAND.

Werk. Schuld.	2½ pCt.	63⅞	64	63 15/16
Dito dito. ..	3 »	76⅛		
Dito dito ...	4 »	96½	96 9/16	96 9/16
Amort.-Synd.	3½ »	95¾		
Handel-Maats.	4½ »	125¼		

FRANKRIJK.

Obligatien....	3 pCt.	72¾

RUSLAND.

Ob. bij *H.* 1798/1816	5 pCt.	108
dito dito 1828/1829	5 »	
Dito bij dito..	4 »	91½
Geldl. te Londen	4½ »	

SPANJE.

Obligatien.....	1 pCt.	23 3/16	23¼	23⅛
»	3 »			
» Binnenl. à 6/m	3 »	45 13/16	45⅞	
Coupons Bewijzen.....		2 13/16	2⅞	
Amort. Schuld.........		6⅛		

OOSTENRIJK.

Metaliek.......	5 pCt.	79	79 1/16
» (nieuwe)	2½ »	41⅛	
» » Amst.	5 »	91⅛	

PORTUGAL.

Te Londen....	5 pCt.		
»	4 »	39	39 1/16

Met. La. B. 5 pCt. 90⅞; Sardinie 5 pCt. 94¼; Lonis. bij Hope 5 pCt. 101½; Braz. 5 pCt. 100½; N. Mexik. 26; Gren. 2 pCt. 21¾; Dito Uitg. 10⅝, 11⅛; Metal. 1851 2½ pCt. 40⅝.

In onze binnenl. fondsen was heden weinig handel of variatie. Van vreemde effecten waren Spaansche iets vaster, bij eenige affaire in 1 pCts. Russische flaauwer. In Oostenr., Portug. en Mexik. was weinig of geene verandering. Van Zuid-Amerik. waren Grenada en Dito Uitgest., op het verlaagde merk derzelve van Londen van gisteren, tot veel verminderde prijzen aangeboden.

Zondag den 26 September.

Holl. 3 pCts. 76 13/16. Spaansche 1 pCts. 23 11/16, ¼. Binnenl. 3 pCts. 45⅞, 15/16. Buitenl. 3 pCts. 50½, ⅜. Bewijzen Coup. 2⅞. Amortis. 6⅛. Metaliek 5 pCts. 78¾, 13/16, ⅞. Dito 2½ pCts. 41⅛. Dito 1851 40¼, 5/16. Dito Nieuwe 5 pCts. 91⅛. Mexik. 26¼, 3/16. Uitgest. Grenada 11 3/16, ¼.

In Spaansche vertoonde heden, tot iets verbeterde prijzen de handel eenige levendigheid. Oostenr. waren bij eenige affaire iets flaauwer. Voor Mexik. en Uitgest. Grenada's waren betere koersen te bedingen.

WONS, den 26 September 1852. Vijftigjarige Echtvereeniging:
DOUWE CLAAZES BANGMA.
RUURDJE ALLES.

*** Getrouwd te Arum, den 18 September 1852:
D. J. HAITSMA, en
A. A. JONGSMA.
Eenige kennisgeving.

LANCASTER, (Erie Countij Staat New-York Noord-America). Den 19 Augustus jl. is van eene DOCHTER bevallen IJTJE VAN DER MEER, Echtgenoote van
W. VAN PEIJMA.
Eenige kennisgeving.

*** Mijne geliefde Echtgenoot A. C. GORTER, beviel heden voorspoedig van eene DOCHTER.
Leeuwarden, den 23 September 1852. E. BLOEMBERGEN.

*** Heden beviel van een' ZOON M. D. P. ZIJLSTRA, Echtgenoot van
Franeker, den 23 September 1852. Mr. C. WIJBENGA.

SNEEK, den 23 September 1852. Heden beviel van eene DOCHTER, H. KINGMA, Echtgenoot van
JOHs. HALBERTSMA.

LEEUWARDEN, den 18 September 1852. Heden overleed alhier in den ouderdom van zes en veertig en na eene echtvereeniging van ruim achttien jaren, mijne geliefde Echtgenoote, ANNA SCHREUDER, diep betreurd door mij, hare drie kinderen en verdere betrekkingen.
Eenige kennisgeving. I. NAUTA ANDREÆ.

*** Het Dochtertje, welks geboorte ons den 2 Augustus zoo zeer verheugde, werd heden, tot onze groote droefheid van ons terug genomen.
Tjummarum, A. G. BIJLSMA.
den 19 September 1852. A. W. BRUINSMA.
Eenige kennisgeving.

*** Onder alle sterfgevallen van mijne naaste betrekkingen is mijn hart nog nimmer zoo diep bedroefd als heden, daar het God van leven en dood behaagd heeft mijn geliefde Echtgenoot REINDER RIENKS SIJBRANDIJ, in den ouderdom van zeven en zestig jaren en ruim drie maanden, die als Vader en Man het huis regeerde, van mijne zijde weg te nemen, nalatende zes Kinderen, waarvan drie uit een vorig huwelijk. Zwaar valt mij dit verlies, maar onder dat alles is mij dit nog tot ondersteuninge dat de baarblijkelijke bewerkinge des Heiligen Geestes, die Jezus Christus, door Zijne lijdende en dadelijke gehoorzaamheid, door Zijne offerhande te weeg gebragt heeft, als tot ontdekkinge en vertroostinge zijne ziel vervuld heeft, hetwelk eene verborgenheid is, die geen schoolgeleerdheid kan bevatten, maar die het vatten kan, die vatte het.
Wieuwerd, D. M. VEENSTRA,
den 19 September 1852. Wed. R. R. SIJBRANDIJ.
Mede uit naam der Behuwdkinderen.

*** Heden overleed, ten gevolge eener hevige zenuwzinking-ziekte, mijn hartelijk beminde Echtgenoot OENE JAKOBS HOKWERDA, den ouderdom van bijkans 36 jaren, waarvan ik ruim 4 jaren door den genoegelijksten echt met hem verbonden was, bereikt hebbende.

Met diepe treurigheid staar ik den ontslapene na in de eeuwigheid, waar ik hem met de twee panden, waarmede onzen echt gezegend was eens in zaliger gewesten hope te ontmoeten, om voor altijd met hem hereenigd te worden.
Nijland, HILTJE DOUWES ROLSMA,
den 20 September 1852. Wed. O. J. HOKWERDA.

*** Heden avond bezweek voor het geweld eener hevige ziekte van 3 weken ons op een na jongste, innig geliefd Dochtertje, HELENA CATHARINA GESINA, in den bloeijenden leeftijd van ruim 13 jaar. Diep bewEend, ook door hare nagelatene Zusters en Broeders, geven wij van dit smartelijk verlies langs dezen algemeen gebruikelijken weg kennis aan onze Vrienden en Bekenden; terwijl wij biddend hopen, kracht en sterkte te zullen vinden in het kinderlijk geloof aan Hem, die, naar zijn ondoorgrondelijk wijs bestel, weder tot zich nam, wat Zijne liefde ons in hetzelve geschonken had.
Winsum, J. H. NANNINGA, *Pred.*
den 21 September 1852. L. B. NANNINGA — VAN HEIJNINGEN BOSCH.

*** Heden morgen omstreeks 7½ ure ontsliep zacht, na een langdurig en smartelijk lijden, mijn dierbare Echtgenoot JAN STEDEHOUDER, in leven Slager alhier, in den ouderdom van 48 jaren. Ruim 16 jaren mogt ik met hem in den echt vereenigd zijn; diep betreuren wij dit verlies, daar ik met mijne zeven Kinderen, te jong om het verlies te kunnen beseffen, zijne vaderlijke bescherming nog wel degelijk noodig had.
Franeker, M. HILDEMA,
den 21 September 1852. Wed. J. STEDEHOUDER.
Deze strekke ter algemeene en bijzondere kennisgeving.
De Affaire blijft op denzelfden voet continueren en verzoeken vriendelijk gunst en recommandatie.

*** Heden namiddag 4 uur overleed mijn geliefde Echtgenoot JOCHUM KLASES DIJSTRA, in den ouderdom van zestig jaren en bijna negen maanden, mij nalatende drie Kinderen.
Arum, H. T. BRUINSMA,
den 21 September 1852. Wed. J. K. DIJSTRA.

*** Na eene hevige ziekte overleed heden mijne hartelijk geliefde Echtgenoot JANKE JAKOBS DIJKSTRA, in den ouderdom van 28 jaren, na eene gelukkige echtvereeniging van ruim 2 jaren.

Hoe groot haar gemis zij voor mij, onze lieve kleine en dierbare betrekkingen, troost mij het geloof, dat de Hemelsche Vader haar langs dezen voor ons zoo smartelijken weg tot hoogere zaligheid leidt.
Hallum, den 22 September 1852. G. S. SIJTSMA.

*** Heden overleed na een hevig doch geduldig lijden, mijn dierbare Man ABE A. ZONNEVELD, in den ouderdom van ruim 40 jaren, nalatende vijf Kinderen, nog te jong om dit groot verlies te beseffen. Zwaar valt mij dezen slag, doch ik wensch Gode te zwijgen.

Akkrum, JIKKE J. BIJLKEMA,
den 28 September 1852. Weduw. A. A. ZONNEVELD.

KOLLUM, den 24 September 1852. Heden overleed in den ouderdom van bijna 76 jaren de Wel Edele Zeer Geleerde Heer, HIJLLE SWART, gedurende 53 jaren Geneesheer alhier.

*** Heden overleed, aan een plotseling toeval, in den ouderdom van ruim 60 jaren, onze waarde Vader SIJBE KLAZES OKKINGA, in leven Lid van den Gemeente-Raad van Barradeel en erfgezeten Landbouwer alhier.

Wijnaldum, den 24 September 1852. KLAAS S. OKKINGA.
Mede namens mijnen Broeder, Behuwdbroeder en Zusters.

*** Heden morgen omstreeks half vijf ure overleed ten gevolge eener hevige zinkingziekte, tot diepe droefheid zijner nagelatene betrekkingen, mijn hartelijk beminde Zoon EISE EISINGA HOFFMAN, in den jeugdigen leeftijd van 21 jaren.

Franeker, den 25 September 1852. J. B. HOFFMAN.
Eenige kennisgeving aan Familie en Bekenden.

BURGERLIJKE STAND.

Bij den Burgerlijken Stand te *Leeuwarden* zijn van den 21 tot en met den 27 Sept. 1852 aangegeven: 9 Geboren, 5 Overleden, Gehuwd 4 paren, Echtscheiding 1.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN DONIAWERSTAL, roepen bij deze de ONDERWIJZERS van den tweeden Rang, welke genegen zijn te dingen naar de vacante School te *Sintnicolaasga*, op, tot het bijwonen van het vergelijkend Examen, dat zal plaats hebben op Vrijdag den 29 October 1852, 's morgens precies ten 9 ure, in de Herberg te Langweer; waartoe alleen zoodanige sollicitanten toegang zullen hebben die zich ten dien einde onder overlegging van Bewijzen van Rang, goed gedrag en practische bekwaamheid, afgegeven door hunnen Schoolopziener, vrachtvrij of in persoon aanmelden vóór of op den 14 October 1852, ten Gemeentehuize te Langweer, en wier stukken voldoende bevonden zijn.

De voordeelen aan deze School, en de daarmede tot dusverre vereenigde betrekkingen verbonden, zijn vermeld in de *Nieuwe Bijdragen ter bevordering van het Onderwijs en de Opvoeding over de maand September* 1852.

Langweer, *Burgemeester en Wethouders voornoemd,*
den 25 September 1852. VAN DE WOESTIJNE VOERMAN.
De Secretaris der Gemeente,
W. HOOGLAND.

De Notaris GOSLINGS, te Harlingen, zal aldaar, op Woensdag 29 September 1852, provisioneel en Woensdag den 6 October daaraanvolgende, finaal, telkens des avonds 7 uur, ten huize van *Douwe Steenstra*, bij de Vischmarkt, in het openbaar verkoopen, het tweede perceel op regterlijke magtiging.

Ten eersten: Eene WINKEL-HUIZINGE met PAKHUIS, ERF en verdere annexen, aan de Voorstraat te Harlingen, wijk C, no. 32, Kadaster sectie A, no. 552; en

Ten tweeden: Eene HUIZINGE met ERF en ANNEXEN, in de Kerkstraat te Harlingen, wijk G, no. 188, Kadaster sectie A, no. 1624.

Beide perceelen te aanvaarden den 12 Mei 1853.

De Notaris A. T. HAAGSMA, te Leeuwarden, zal, Zaturdag den 2 October 1852, 's avonds 6 uur, in de Herberg *het Zwarte Paard*, te Blija, *finaal* veilen:

De HUIZINGE no. 77, te Blija, sectie A, no. 284, groot 3 roede 80 el; in huur bij de Wed. *F. E. Wierda*, voor *f* 30 per jaar; *staande op f* 273. Te aanvaarden 12 Mei 1853 en breeder bij Billetten omschreven.

Logement HET POSTHUIS te Franeker.

Mr. G. SCHOT, Notaris te Franeker, zal, op Maandag den 4 October 1852, des namiddags om 3 uur, in na te noemen Logement, provisioneel verkoopen:

Eene hechte en ruime HUIZING en ERVE, in de laatste jaren aanzienlijk verbeterd, waarin gedurende vele jaren het bedrijf van LOGEMENT is en nog wordt uitgeoefend, staande en gelegen te Franeker, genaamd *HET POSTHUIS*, waar dagelijks 16 tot 18 Schepen af- en aanvaren, voorzien van roijale Koffijkamer, waarin thans eene bloeijende Societeit gevestigd is, en buiten de Entrée-kamer, onderscheidene Logeerkamers; begeregtigd met een jaarlijks inkomen van *f* 52 van den Schipperswal; te aanvaarden 12 Mei 1853 of 12 November 1852; kunnende de koopsom op zeer gemakkelijke voorwaarden worden betaald; *wordende tot STRIJKGELD gesteld f* 50.

Aanbesteding bij geslotene briefjes,

tot het BOUWEN van eenen nieuwen *WATERMOLEN*, op de plaats van den op den 6 jl. afgebranden, in den zoogenaamden *Dongjumer Polder* onder *Tjummarum*; waarvan het Bestek en de Teekening ter lezing en visie liggen bij E. C. OOSTERBAAN, in het *Heeren-Logement* te *Franeker*.

De aanwijzing in loco zal geschieden op Maandag den 4 October e. k., des namiddags ten één ure, terwijl de *briefjes franco* moeten worden ingeleverd vóór of op Dingsdag daaraanvolgende, overeenkomstig lett. H. der Algemeene Bepalingen van het Bestek, ten huize van C. H. DE JONGH, Stads-Majoor te Franeker.

FAILLISSEMENT.

De schuldeischers in het faillissement van JELLE GERBENS AUKES, vroeger Scheepstimmerman te Woudsend, worden opgeroepen om op Woensdag den 13 October e. k., 's namiddags ten half een ure, te verschijnen in het Paleis van Justitie te Sneek, ten einde bij het doen der rekening en verantwoording tegenwoordig te zijn, en, voor zoo verre strekkende, betaling hunner schuldvorderingen te ontvangen.

De Curator in voorz. faillissement,
Mr. B. S. STIENSTRA, *Procureur.*

NIEUWE PLANKEN, ENZ.

R. BLOEMBERGEN SANTEE, te Leeuwarden, zal, op Vrijdag den 1 October 1852, des voormiddags 10 uur, bij *R. J. Niemendal*, aldaar, verkoopen: Eene partij NIEUWE PLANKEN van differente lengte, breedte en dikte; eenige HEKKEN en EIKEN BERKOENS.

Dadelijk of op November te aanvaarden:

Twee BOVEN-VOORKAMERS, met Vrijen Opgang, bij de Gebr. HASELHOFF, te Hardegarijp.

Uit de hand te koop:

Een nieuwen OLIE-MOLEN, van 2,18 el (7 vt. 2 dm.) vlugt, grootendeels met lood en zink gedekt, bij ALE STEENSTRA, te *Sneek*.

Door den Ondergeteekende zijn uit Parijs ontvangen eene groote en mooije collectie: ROBES BAIJADERES, SATIN DE CHINE DAMASSÉ, alsmede een fraai assortiment andere Stoffen voor Dames Kleedjes. Voorts een' grooten voorraad van Lange Châles, vierkante Doeken, enz. enz., alles ten dienste van het tegenwoordige en volgende saizoen.

Leeuwarden, A. VAN ASSEN,
den 27 September 1852. *bij de Korenbeurs.*

DRAINS OF DROOGPIJPEN.

Thans de geschikte tijd zijnde tot draineren en door den vroegen oogst het veld, althans op de klei, bijna ruim zijnde, deze vervroegde werkzaamheden weldra ruim handen tot den arbeid zullende geven, zoo neemt de Ondergeteekende de vrijheid het landbouwend Publiek te berigten, dat bij hem eene partij DRAINSPIJPEN van verschillende wijdte gereed zijn, welke op aanvrage tegen billijken prijs op 3 maanden comptant worden geleverd en daarbij eene handleiding voor de bewerking.

Achlum, September 1852. DRAISMA DE VRIES.

De Ondergeteekende berigt bij deze, dat zijne DANSLESSEN met 1 October e. k., weder een aanvang zullen nemen.

Leeuwarden, den 27 September 1852. A. L. BIA.

De Ondergeteekende zal met October e. k. weder een begin maken met zijne BIJZONDERE LESSEN in de ZANG- en SCHRIJFKUNST; hij beveelt zich goedgunstig zijnen Stadgenooten aan.

Harlingen, den 27 September 1852. M. J. RINGERS.

LIJDERS

die aan de zoo treurige als hoogst onaangename kwaal lijdende zijn, bestaande in het ongevoelig afloopen van het water, kunnen hiervan geheel hersteld worden. Nader inlichting op *franco* brieven, aan den Heer C. A. VECHTMANN, te Groenlo, (Gelderland).

DE BEKENDE EAU DE COLOGNE,

van JOH. MARIA FARINA,

gegenüber dem Neumarkt, die zoo menigen Bezoeker der Wereld-Tentoonstelling verkwikte, uit fraaije Fonteinen in de Koninklijke Balzalen van *Buckingham Palace* zoowel als in *Guildhall* nieuw leven en frissche krachten op de vermoeide Dansers en Danseressen uitstortte, die thans, door de Engelsche Schoonen geprotegeerd, het privilegie heeft de fraai geborduurde Zakdoeken met zijne geuren te drenken, in het kort, het PUIKSPUIK wat in Eau de Cologne geleverd kan worden, is in het VERKOOPHUIS en de bekende Dépôts te verkrijgen voor 50 Ct. en *f* 1 de Flacon.

Deze Flacons zijn onopgesmukt, van ronden vorm met twee platte zijden, een Etiquet met de Handteekening van den Fabriekant beslaat 3 zijden, op de vierde is een afdruk van de Fontein der Tentoonstelling.

Zijne Handteekening, zijn Zegel en Etiquet, is volgens de bepalingen der Wet bij de Regtbank gedeponeerd om aan zijne Begunstigers de zekerheid te geven, dat ze ook in dezen tijd der overhand toenemende vervalschingen met zekerheid daarop af kunnen gaan.

Amsterdam, *Verkoophuis;* Akkrum, *Pieter K. de Groot;* Bolsward, *S. S. Oosterbaan;* Dokkum, *A. Schaafsma;* Gorredijk, *G. S. Zwart;* Harlingen, *P. L. Mirande Pz.;* Heerenveen, *G. Overdiep* en Gebr. *Padberg en Comp.;* Kollum, *C. Nikot;* Leeuwarden, *S. P. Postma* en *J. J. van Haagen;* Meppel, Wed. *Branderhorst;* Sneek, *P. T. Potma.*

DE PILLEN VAN HOLLOWAY

ZIJN ZEER AAN TE BEVELEN BIJ ONGESTELDHEID VAN DE INGEWANDEN, BUIKLOOP EN ONGESTELDE MAAG.

Lieden die daaraan onderhevig zijn kunnen geen beter geneesmiddel kiezen, dan deze onwaardeerbare Pillen; wanneer men dezelve in matige hoeveelheden gebruikt, en daarbij goede dieet houdt, zal men spoedig hersteld zijn. Hunne versterkende natuur verlevendigt de verteringskracht der maag; gal en ongesteldheid aan de lever verdwijnen, spoedig voor derzelver geneeskracht, en zij kunnen dus niet genoeg worden aanbevolen, aan diegenen welke langen tijd in Overzeesche heete landstreken verblijf hebben gehouden. Ook als huismiddel zijn zij zeer aan te bevelen.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

DOOSJES PILLEN van *f* 0,90, *f* 2,10, *f* 3,30, *f* 7,75, *f* 15,50, *f* 23,50.
POTJES ZALF van - 0,90, - 2,10, - 3,30, - 8,15, - 15,90, - 23,90.

Zijn op *franco aanvrage, à contant*, te bekomen: aan het Hoofddepôt, bij den Heer J. STRAATMAN, te 's Hertogenbosch; J. C. H. VAN HARINXMA, te Leeuwarden; Wed. H. A. BINKSMA, te Harlingen; alsmede te Londen, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

Galoppartij te Joure.

Met permissie van het Gemeente-Bestuur van Haskerland, gedenken de drie Logementhouders A. CORNEL, S. v. D. ZEE en H. v. D. WAL, op Woensdag den 29 September 1852, te laten Vergalloperen en vrij te vereeren:

Een zwaar ZILVEREN AANSTEKERS-KOMFOOR.

Alle Paarden zullen worden toegelaten. Aangifte ten huize van A. CORNEL, in *het Wapen van Haskerland*, des middags 12 uur.

Harddraverij te Beetsterzwaag.

De Kastelein L. BOUMA, te Beetsterzwaag en eenige Heeren Liefhebbers, gedenken, met de vereischte toestemming, te laten Verharddraven op Donderdag den 30 September 1852, 's namiddags ten 2 uur:

Een nader te bepalen FRAAI BEWERKT STUK ZILVER,
ter waarde van minstens VIJFTIG GULDEN,

door Paarden welke te Beetsterzwaag geene en in het geheel niet meer dan twee Prijzen onder den Man gewonnen hebben.

Aangifte bij BOUMA, 's morgens 11 uur, terwijl de keuring 's middags ten 12 uur zal plaats hebben.

KERMIS TE GOËNGA.

Bij J. R. v. D. PLAATS, Kastelein in het Nieuw Tolhuis aldaar, *op Vrijdag den 1 October e. k.: HARDDRAVERIJ* van Paarden, die, uitgezonderd als driejarigen, onder den Man, Prijs noch Premie hebben gewonnen, om eene *buitengewoon schoone PENDULE met twee dito BLOEMSTOLPEN*, tot Prijs, en Maandag daaraanvolgende, *ROEI-WEDSTRIJD VAN BOOTEN*, om eene *extra fraaije ZILVEREN ZAK-TABAKSDOOS;*

zullende deze liefhebberijen telkens 's namiddags ten 2 ure een aanvang nemen, terwijl de inschrijving een uur vroeger plaats heeft. — Gedurende de Kermis 's avonds MUZIJK, BAL, BUIKSPRAAK enz.

Bij W. L. HELLEMA, bij de Brol te Leeuwarden, is dadelijk gelegenheid tot plaatsing van een WINKELBEDIENDE. Zij die kennis van het vak hebben, en tevens van fatsoenlijke Familie zijn, zullen de voorkeur verdienen. — Adres liefst in Persoon of met *franco* brieven.

Een Handelshuis in de provincie *Friesland* vraagt een ervaren BEDIENDE, in staat tot houden der Administratie en der Correspondentie, zoowel in de Engelsche als Hollandsche taal. Voor nadere informatien vervoege men zich met *franco* brieven aan den Boekhandelaar W. EEKHOFF, te *Leeuwarden*, onder letter X.

WIE VERMIST EEN DONKER ZWART-BONT RUND (Hokkeling), kan hetzelve tegen bewijs van eigendom en betaling der kosten terug bekomen op aanmelding ter Secretarie te Bergum.

Bij J. W. BROUWER, te Leeuwarden, is gedrukt en verkrijgbaar gesteld:

Nieuw Model van Begrootingen, zoo voor de *Gemeenten* als voor de *Dorpen.*

Heden verschijnt, en wordt aan de Inteekenaren verzonden, de ZESDE AFLEVERING van het VIERDE DEEL van het werk van wijlen

Prof. J. A. UILKENS,

GETITELD:

De Volmaaktheden van den Schepper in zijne schepselen beschouwd,

TOT VERHEERLIJKING VAN GOD EN TOT BEVORDERING VAN NUTTIGE NATUURKENNIS.

Herzien en op de tegenwoordige hoogte der wetenschap gebragt door de Heeren Prof. F. KAISER, Dr. E. M. BEIMA, Prof. C. J. MATTHES, Prof. J. VAN DER HOEVEN, Prof. H. C. VAN HALL en Dr. J. R. E. VAN LAER.

Met geplaatdrukten titel en algemeenen omslag voor het vierde deel, bij inteekening ... *f* 1,00.

Met deze aflevering is ook het vierde deel, inhoudende de

NATUURLIJKE GESCHIEDENIS VAN HET PLANTENRIJK,

geheel vernieuwd door H. C. VAN HALL, Hoogleeraar te Groningen, compleet, 't welk in net cartonnen band thans gesteld is op ... *f* 5,75.

TER LEEUWARDER COURANT-DRUKKERIJ.